

Sammanfattning

Fråga om det förelegat grund för avskedande av en besiktningstekniker vid Aktiebolaget Svensk Bilprovning som utfört reparationer på släpvagnar tillhörande ett kundbolag.

ARBETSDOMSTOLEN

DOM
2004-05-19
StockholmDom nr 50/04
Mål nr A 8/03

KÄRANDE

Sif, 105 32 STOCKHOLM

Ombud: förbundsjuristen Magnus Bäckström, Sif, adress som ovan

SVARANDE

1. ALMEGA Tjänsteförbunden, Box 16105, 103 22 STOCKHOLM

2. Aktiebolaget Svensk Bilprovning, 556089–5814, Box 508,
162 15 VÄLLINGBYOmbud för båda: chefsjuristen Claes Ennerberg, ALMEGA AB, Box 16105,
103 22 STOCKHOLM

SAKEN

Ogiltigförklaring av avskedande m.m.

Bakgrund, yrkanden m.m.

Mellan Sif och ALMEGA Tjänsteförbunden (Almega) gäller kollektivavtal. Aktiebolaget Svensk Bilprovning (bolaget) är medlem i Almega.

U.R., som är medlem i Sif, anställdes hos bolaget år 1980 och arbetade sedan år 1982 på bilprovningsstationen i Partille. Den 10 november 2002 avskedades han från anställningen. Tvist har uppstått i frågan om det funnits laglig grund för avskedandet. Sif har gjort gällande att de omständigheter som åberopats av bolaget inte utgör tillräckliga skäl vare sig för avskedande eller för uppsägning. Bolaget har gjort gällande att U.R. – genom att utföra reparationer av släpvagnar tillhörande Göfab, genom att erhålla ersättning i form av rabatter för detta arbete samt genom att besiktiga släpvagnar tillhörande Göfab – har brutit mot bolagets regler om bisysslor, jäv och etik.

Sif har väckt talan i Arbetsdomstolen och yrkat *i första hand* att Arbetsdomstolen skall

1. förklara att avskedandet av U.R. är ogiltigt,
2. förplikta bolaget att till U.R. utge allmänt skadestånd med 100 000 kr jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen från dagen för delgivning av stämning tills betalning sker samt
3. förplikta bolaget att till U.R. utge ekonomiskt skadestånd med 13 331 kr för november 2002, med 22 708 kr för december 2002, med 22 708 kr för januari 2003 samt med 3 668 kr per månad från och med februari 2003 till dagen för huvudförhandling i målet, jämte ränta enligt 3 och 6 §§ räntelagen på respektive belopp från den 25 i varje månad allt eftersom beloppen förfaller till betalning, allt tills betalning sker.

För det fall Arbetsdomstolen skulle finna att bolaget inte haft laglig grund för avskedande men väl saklig grund för uppsägning av U.R. har Sif *i andra hand* yrkat att Arbetsdomstolen skall förplikta bolaget att till U.R. utge

1. allmänt skadestånd med 50 000 kr jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen från dagen för delgivning av stämning tills betalning sker samt
2. ekonomiskt skadestånd med 70 957 kr motsvarande sex månaders uppsägningslön inklusive semesterersättning, jämte ränta enligt 3 och 6 §§ räntelagen från den 25 i varje månad med början den 25 november 2002 på beloppet 13 331 kr avseende november 2002, på beloppet 22 708 kr avseende december 2002, på beloppet 22 708 kr avseende januari 2003, på beloppet 3 668 kr avseende februari 2003, på beloppet 3 668 kr avseende mars 2003, på beloppet 3 668 kr avseende april 2003 och på beloppet 1 206 kr avseende maj 2003, allt tills betalning sker.

Sif har förbehållit sig rätten att i mån av befogenhet väcka ny talan mot bolaget avseende ersättning för eventuell ytterligare inkomstförlust efter det att huvudförhandling i målet förevarit.

Arbetsgivarparterna har bestritt yrkandena. Inget belopp avseende allmänt skadestånd har vitsordats. De ekonomiska skadestånden samt ränteberäkningarna har vitsordats som skäliga i och för sig.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

Till utveckling av sin talan har parterna anfört i huvudsak följande.

Sif

U.R. är 50 år och anställdes som besiktningsman hos bolaget i januari 1980. Alltsedan år 1982 arbetade han på bilprovningsstationen i Partille. Den 10 november 2002 avskedades han från sin anställning. Som grund för avskedandet åberopade bolaget att U.R. för bolaget Göfabs räkning i strid med bolagets etiska regler reparerat släpvagnar, att U.R. erhållit betalning för detta arbete i form av rabatter hos Göfab och att han besiktigat släpvagnar tillhörande Göfab. Det som bolaget har lagt U.R. till last vitsordas. U.R. utförde regelbundet service och reparationer på släpvagnar tillhörande Göfab i ungefär fem års tid, åren 1997 till 2001 på hösten. Det bestrids dock att några reparationer utfördes därefter. U.R. erhöll som tack för hjälpen rabatt på inköp från Göfab. U.R. utförde inte dessa reparationer för pengarnas skull utan för att han tyckte det var roligt att kunna hjälpa till. U.R. deltog aldrig i besiktningar av de släpvagnar som hade lämnats för service eller enklare reparationer. Han utförde dock fortlöpande besiktningar av släpvagnar från Göfab när de lämnades för besiktning på bilprovningsstationen varför det bland dem kan ha funnits vagnar som han i något tidigare skede utfört arbeten på. Han besiktigade aldrig släpvagnarna på egen hand. Det är i och för sig riktigt att de service- och reparationsarbeten som U.R. utförde rent faktiskt strider mot de regler som gällde för U.R:s anställning. Service- och reparationsarbetena utfördes emellertid öppet i bolagets bilprovningslokaler i Partille. Arbetena utfördes till viss del under raster men huvudsakligen efter arbetsdagens slut och pågick, som nyss nämndes, under fem års tid. I sam-

band med att U.R. utförde dessa service- och reparationsarbeten stod släpvagnarna ibland uppställda på stationen i flera veckor. Detta berodde på att U.R. inte alltid hade tid att direkt ta hand om dessa. Övriga anställda var väl medvetna om U.R:s göranden. Reservdelar till släpvagnarna förvarades öppet på arbetsplatsen. Bolaget hade genom platscheferna kännedom om att U.R. utförde arbeten åt Göfab. I vart fall borde bolaget haft sådan kännedom med hänsyn till de omständigheter som nyss redovisats. Bolaget påtalade inte det olämpliga i U.R:s beteende. I stället tillfrågades U.R. om han inte kunde utnyttja sin rabatt vid inköp av utrustning till bilprovningsstationen i Partille och även vid inköp till bolagets personal på bemärkelsedagar. Så skedde också. Bolaget har vitsordat att I.L., som var platschef mellan åren 1994 och 2000, utnyttjade U.R:s rabatt vid inköp av trädgårdsmöbler till stationen. Det var även flera andra platschefer som ville dra nytta av rabatten.

En av flera anledningar till att U.R. åtog sig att utföra dessa service- och reparationsarbeten i strid med bolagets regler kan vara att platscheferna vid bilprovningsstationen i Partille inte alltid själva agerade helt i enlighet med det regelverk som fanns. I vart fall befann de sig i en gråzon. U.R:s agerande måste bedömas i ljuset av detta förhållande. T.ex. förhandlade I.L. under sin tid som platschef till sig en rabatt för de anställda hos företaget Mekonomen. Detta förfarande stod i direkt strid med de regler som gällde i bolaget. Vidare lånade bolaget utan kostnad lastbilar från MÅAB Bil & Maskin AB för utbildning av de anställda. Besiktning av dessa fordon skedde sedan kostnadsfritt som tack för hjälpen. Bolaget lånade även kostnadsfritt s.k. åkgräsklippare av Eliassons Park & Grönytor AB. Detta företags fordon besiktigades regelbundet vid bilprovningsstationen i Partille. Personbilar lånades även av bilhandlaren Samuelsson & Jersby i utbildningssyfte. Fordonen besiktigades senare kostnadsfritt. Från Bildelscentrum AB lånade bolaget gaffeltruckar för reparationer vid ett flertal tillfällen. Som gentjänst slapp Bildelscentrum AB att i förväg beställa tid för besiktning av sina fordon. Bilprovningsstationens oberoende och integritet kunde ifrågasättas eftersom bolagets eget agerande stred mot reglerna om jäv.

Ett ytterligare exempel på bolagets förhållningssätt inträffade vid den kombinerade fest och konferens som personalen vid bilprovningsstationen i Partille genomförde under två dagar i mars 2002. Swebus erbjöd sig att kostnadsfritt transportera personalen till konferensanläggningen. Platschefen L.W. var ansvarig för detta evenemang. Han informerades i god tid före avresan av U.R. om att de erhållit detta erbjudande från Swebus. L.W. motsatte sig inte detta och erbjudandet accepterades. Swebus besiktigade regelbundet sina fordon vid bilprovningsstationen i Partille.

Bolaget valde att inte ingripa mot U.R:s agerande och hade därför ingen rätt att utan erinran säga upp eller avskeda denne. Bolagets avskedande skall därför ogiltigförklaras.

Grunderna för talan

Det agerande som bolaget har lagt U.R. till last utgör varken laglig grund för avskedande eller saklig grund för uppsägning av honom. Avskedandet har

grundats på omständigheter av fortlöpande karaktär som arbetsgivaren har kunnat överblicka och reagera emot redan långt före den 10 november 2002 då U.R. avskedades. Vid den tidpunkten hade dessutom U.R. sedan ett år tillbaka upphört med sitt agerande. Bolaget har genom åtminstone vissa platschefer under en sådan lång tid haft kännedom om att dessa förhållanden förelegat utan att det har ingripit, att bolaget måste anses ha avstått från möjligheten att åberopa omständigheterna såsom avskedandegrund. I vart fall borde bolaget med hänsyn till omständigheterna haft sådan kännedom. Bolagets underlåtenhet att ingripa mot U.R:s agerande medför att bolaget i förevarande situation haft att klargöra för U.R. att bolaget såg allvarligt på hans agerande och att han, för det fall han inte upphörde med detta, skulle komma att bli uppsagd eller avskedad från sin anställning i bolaget. Något sådant klargörande från bolagets sida har aldrig förekommit. Därmed har inte heller saklig grund för uppsägning förelegat.

Vidare görs gällande att det sätt varpå personalen och platscheferna vid bilprovningstationen i Partille, med i vart fall vissa platschefers godkännande eller kännedom, har förhållit sig till det etiska regelverket måste tillåtas inverka på bedömningen av U.R:s agerande. Det görs således gällande att regelverket undergrävts på ett sådant sätt att U.R:s handlande varken motiverar ett avskedande eller en uppsägning utan föregående erinran.

Avskedandet skall på grund av vad som anförts förklaras ogiltigt och bolaget skall åläggas att utge ett allmänt skadestånd till U.R. för brott mot anställningsskyddslagen. Även för det fall Arbetsdomstolen skulle finna att det förelegat saklig grund för uppsägning föreligger skadeståndsskyldighet för bolaget eftersom det då rätteligen borde ha sagt upp U.R. och inte avskedat honom. U.R. är vidare berättigad till ersättning för lön från den 11 november 2002 och till ersättning för förlorad semesterersättning.

Arbetsgivarparterna

Bolaget har monopol på besiktningar i landet och har drygt 170 bilprovningstationer. Besiktning utförs av anställda besiktningsingenjörer eller besiktningstekniker. På varje station finns en platschef och över denne en distriktschef. I verksamheten ingår myndighetsutövning. När en besiktningsman besiktigar ett fordon utmynnar detta i ett myndighetsbeslut. Särskilda krav måste därför ställas på de anställda vad gäller opartiskhet, objektivitet och gott omdöme. Bolaget har utvecklat ett regelsystem för de anställda. Vad som gäller i dessa avseenden är också känt för alla anställda och utgör en central del i anställningsavtalet. Reglerna återfinns också i en personalhandbok som alla har kännedom om. Vidare finns det en kvalitetsavdelning inom bolaget som kontinuerligt lämnar information om vad som gäller i dessa delar. Härvid framhålls vikten av att reglerna förs ut till de anställda på bilprovningstationerna genom distrikts- och platscheferna och att reglerna verkligen efterlevs. Bolaget utbildar fortlöpande de anställda varvid det särskilt betonas vikten av att den anställde följer bolagets regler om etik, jäv och bisysslor. De i målet aktuella platscheferna gav också sådan utbildning och informerade personalen i hithörande frågor.

U.R. anställdes hos bolaget år 1980 och placerades år 1982 på bilprovningstationen i Partille. Stationen har sedan flera år haft omkring 12 till 14 anställda, varav en platschef som utgör arbetsledningen, en besiktningssingenjör samt övriga som är besiktningstekniker.

Den 10 oktober 2002 kontaktades platschefen L.W. av en ny besiktningstekniker på stationen, U.U., som undrade över om reparation av släpvagnar stämde överens med de etiska reglerna. L.W. fick då kännedom om att U.R. förvarade reservdelar till släpvagnar i lokalerna. L.W. fann också någon gång i nära anslutning till denna dag ett paket med reservdelar som var märkt "Göfab Byggavdelning". Med anledning av detta kallades U.R. till ett möte den 16 oktober 2002 där, förutom U.R. och L.W., även distriktschefen B.E. var närvarande. U.R. tillfrågades om de upphittade reservdelarna. Han svarade att det var hans och att han hade reparerat släpvagnar tillhörande Göfab samt att detta pågått från år 1997 till i vart fall hösten 2001. U.R. uppgav vidare att såvitt han kom ihåg hade han inte reparerat någon släpvagn under år 2002 och att detta berodde på att släpvagnarna hade blivit stulna. U.R. tillstod att han kände till regelsystemet. Han sade vidare att han inte ansåg att det var så allvarligt att reparera släpvagnarna eftersom det endast rörde sig om ett fåtal. Han sade också att han själv inte besiktigade de släpvagnar han reparerade. Bolaget kontrollerade den uppgiften och fann för tiden mellan den 10 och 16 oktober 2002 att U.R:s namn fanns på ett antal besiktningssprotokoll avseende släpvagnar från Göfab. U.R. medgav att han hade deltagit i dessa besiktningar. U.R. erhöll rabatter hos Göfab som kompensation för reparationerna. L.W. och B.E. förklarade vid mötet att de hade tappat förtroendet för U.R. på grund av det som uppdagats. De uppgav även att bolaget avsåg att varsla och underrätta om avskedande vilket också skedde påföljande dag. U.R. avskedades sedan den 10 november 2002.

Göfab besiktade fortlöpande under åren 1997 till 2001 omkring 15 släpvagnar årligen på bilprovningstationen i Partille. Det exakta antalet eller omfattningen av reparationerna är av mindre betydelse för bedömningen av om U.R. begick något fel eller inte. U.R. uppgav själv att han utförde fem till sex reparationer per år och att det skedde fortlöpande. Skälet till att några reparationer inte utfördes under år 2002 var att släpvagnarna blev stulna.

Vid besiktningar av släpvagnar skall flera besiktningssmän delta. Det förekommer dock att det endast är en av besiktningssmännen som anges på besiktningssprotokollet. Det framkom att U.R. fanns angiven på besiktningssprotokoll avseende släpvagnar tillhörande Göfab vid två tillfällen under år 2000, femton tillfällen under år 2001 och vid minst fyra tillfällen under år 2002. Säkerligen utförde dock U.R. fler besiktningar av detta slag där han inte fanns angiven på besiktningssprotokollet. Troligen besiktigade U.R. även samma släpvagnar som han reparerade. Bolaget påstår dock inte att besiktningarna skedde i direkt anslutning till reparationerna. Detta saknar dock betydelse vid bedömningen av U.R:s agerande. Han borde över huvud taget inte ha deltagit i besiktningar av släpvagnar tillhörande Göfab. U.R. bröt mot bolagets regler om bisysslor, jäv och etik. Ingen av platscheferna kände till att U.R. utförde dessa reparationer mot betalning i form av rabatter.

U.R. utförde reparationer åt Göfab. Detta är inte tillåtet enligt regelverket, särskilt inte eftersom han fick betalning. Med betalning kan även avses annan slags ersättning som t.ex. väntjänster.

Under november 2001 höll L.W. en särskild genomgång av regelverket där bolagets policy om etik framhölls liksom vikten av att reglerna iakttogs. U.R. deltog vid denna genomgång men fortsatte ändå med sitt agerande. Det hade varit enkelt för U.R. att fråga sin chef om det han gjorde var tillåtet eller inte.

Det bestrids att det fanns något tyst medgivande från bolaget till att U.R. fick utföra dessa reparationsarbeten. Det var inte känt av platscheferna vad han sysslade med.

Det bestrids att L.W. begick något fel i samband med busstransporten vid den kombinerade konferensen och personalfesten i mars 2002. Det som L.W. kände till var att U.R. hade ordnat med transport. Han kände däremot inte till att det var Swebus som skulle tillhandahålla transporten.

Det vitsordas att de anställda vid bilprovningsstationen i Partille hade viss rabatt hos Mekonomen men inte att det var I.L. som hade förhandlat fram denna. Bakgrunden till rabatten var att Mekonomen hade utställningsställ med olika produkter från Mekonomen på stationen. Det pågick även diskussioner mellan bolaget och Mekonomen om ett s.k. affärsavtal. Rabatten förekom vid flera stationer i landet och det förekom ingen motprestation för detta från bolagets sida. Det fanns ingen risk för att anställda hos Mekonomen fick några fördelar hos bilprovningen på grund av denna rabatt.

Uppgiften om att bolaget för utbildning av besiktningspersonalen lånade in lastbilar, personbilar och motorcyklar från vissa angivna företag vitsordas. Inlåning av fordon på detta sätt för s.k. normeringsbesiktning är vedertaget och gäller inom bolaget i hela landet. Vad som skedde vid bilprovningsstationen i Partille var att man någon gång per år lånade in fordon från något närliggande företag som utbildningsobjekt. Fordonet hade antingen diverse fel eller så försågs det med ”fel” på bilprovningsstationen varefter personalen övades i felsökning på fordonet. Som tack för att bolaget fick låna fordonen kunde dessa få besiktigas utan kostnad för det företag som hade lånat ut dem. Uppgiften att bolaget lånade in en gaffeltruck för vissa reparationer av inventarier med tunga lyft vitsordas liksom att fordon från det företaget kan ha sluppit att i förväg beställa besiktningstid för sina fordon. Arbetsgivarparterna har svårt att se på vilket sätt nu nämnda förhållanden skulle strida mot bolagets regler eller medföra problem för de anställda att veta vilka regler som gäller i anställningen. Platscheferna bröt inte mot några etiska regler inom bolaget.

Det vitsordas att platschefen I.L. kände till att U.R. hade rabatt hos Göfab. I.L. var dock av den uppfattningen att U.R. hade rabatten på grund av att hans son arbetade hos Göfab. Ingen av platscheferna kände till att U.R. erhöll rabatten som betalning för de reparationer som han utförde åt Göfab. Det

vitsordas också att U.R. utnyttjade sin rabatt för att köpa trädgårdsmöbler till bolaget.

Det bestrids att någon av platscheferna – för bolagets räkning – utnyttjade U.R:s rabatt för inköp i samband med uppvaktning av personalen. Detta skedde i så fall utanför tjänsten för att uppvakta någon som t.ex. fyllde år.

Platscheferna begick inget fel och var inte heller otydliga vad gäller sättet att informera om vilka regler som gällde. Även om det skulle kunna riktas viss kritik mot förfaranden i de fall som Sif lyft fram så medför detta inte att U.R. fick bryta mot bolagets regler.

Grunderna för talan

U.R. har brutit mot bolagets regler om bisysslor, jäv och etik genom att reparera Göfabs släpvagnar, genom att erhålla betalning från Göfab i form av rabatter för detta arbete samt genom att delta i besiktningar av Göfabs släpvagnar. U.R. har därigenom brutit mot centrala delar av regelverket vid myndighetsutövning. Det har inte varit svårt för U.R. att veta vad som gällde för de anställda beträffande reglerna om bisysslor, etik och jäv. Det har inte funnits något tyst medgivande från platscheferna att tillåta U.R. att agera som han gjorde.

U.R. har grovt åsidosatt sina åligganden gentemot bolaget och bolaget har inte längre något förtroende för honom. Laglig grund för avskedande har förelegat. I vart fall har saklig grund för uppsägning förelegat på grund av personliga skäl.

Domskäl

Twisten

U.R. anställdes år 1980 hos bolaget och arbetade sedan år 1982 på bilprovningsstationen i Partille. Den 10 november 2002 blev han avskedad från anställningen. Twisten gäller om bolaget haft laglig grund för att avskeda U.R. eller om det i vart fall har förelegat saklig grund för uppsägning.

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. På Sifs begäran har förhör under sanningsförsäkran hållits med U.R. samt vittnesförhör med J-E.K., besiktningsman och facklig företrädare, C.J., före detta platschef, D.B., besiktningsingenjör och före detta tillförordnad platschef samt P.H., besiktningsman och skyddsombud. På arbetsgivarparternas begäran har vittnesförhör hållits med I.L., före detta platschef, C.Jo., besiktningsingenjör och före detta tillförordnad platschef, L.E., före detta platschef samt L.W., platschef. Sif har även åberopat skriftlig bevisning.

Arbetsgivarparterna har gjort gällande att avskedandet haft laglig grund. De har till stöd härför anfört att U.R. – genom att utföra reparationer på släpvagnar tillhörande Göfab, genom att erhålla ersättning i form av rabatter

från Göfab för detta arbete samt genom att utföra besiktningar på släpvagnar tillhörande Göfab – har brutit mot bolagets regler om bisysslor, etik och jäv.

Sif har vitsordat att U.R. har agerat på det sätt som arbetsgivarparterna påstått och att han därigenom i och för sig brutit mot bolagets regler. Sif har emellertid gjort gällande att detta agerande varken utgör laglig grund för avskedande eller saklig grund för uppsägning av honom och har till stöd härför anfört följande. Genom i vart fall vissa platschefer har bolaget haft kännedom om förhållandena – eller åtminstone bort haft sådan kännedom – under en sådan lång tid utan att ingripa att bolaget måste anses ha avstått från möjligheten att åberopa omständigheterna som avskedandegrund. Bolagets underlåtenhet att ingripa mot U.R:s agerande medför att bolaget i förevarande situation har haft att klargöra för honom att bolaget såg allvarligt på hans agerande och att han, för det fall han inte upphörde med detta, kunde riskera att bli uppsagd eller avskedad från sin anställning. Något sådant klargörande från bolagets sida har aldrig skett.

Arbetsgivarparterna har bestritt att bolaget genom platscheferna haft kännedom om U.R:s agerande och att bolaget inte heller borde ha haft sådan kännedom. Arbetsdomstolen behandlar först denna fråga.

Har bolaget genom platscheferna känt till U.R:s agerande?

Angående frågan om bolaget genom platscheferna känt till U.R:s agerande eller i vart fall borde haft sådan kännedom har följande uppgifter lämnats.

U.R.: Under år 1997 började han utföra reparationer på släpvagnar tillhörande Göfab. Det var fråga om enklare reparationer som att byta lampor och reflexer. Han reparerade omkring fyra till fem släpvagnar per år. Släpvagnarna stod parkerade utanför stationen på dagarna och på kvällarna drog han in dessa i lastbilshallen för att utföra reparationer eller för att släpvagnarna inte skulle bli stulna. Han försökte inte på något sätt dölja att han arbetade med släpvagnarna. I.L., som var den som var platschef i början av år 1997 och fram till år 2000, såg släpvagnarna både utanför och i hallen. Vid minst två eller tre tillfällen såg I.L. i samband med att han sade ”hejdå” när han gick hem på kvällen att U.R. arbetade med släpvagnarna. Han sade emellertid inget om att det skulle vara fel. I.L. kände även till att U.R. hade rabatt hos Göfab. I.L. talade mycket om att köpa in en s.k. åkgräsklippare. Samtliga platschefer bad U.R. att kontrollera till vilket pris han kunde få köpa en sådan gräsklippare hos Göfab. C.Jo., som var tillförordnad platschef från maj till september 2000, såg släpvagnarna när de stod parkerade utanför hallen. Hade någon av cheferna sagt till U.R. att sluta med reparationerna hade han gjort det. L.W., som var platschef från augusti 2001 fram till dess att U.R. avskedades, kände till att U.R. besiktigade släpvagnar tillhörande Göfab. L.W. informerades även när U.R. besiktigade släpvagnar tillhörande Göfab på tider då bilprovningen egentligen inte var öppen. L.W. uppgav att det gick bra så länge U.R. inte var ensam och besiktigade. U.R. informerades om regelverket när han anställdes år 1980. Sedan dess har han aldrig fått någon information. Den enda information han erhållit var när L.W. under 20

minuter talade om mutor och s.k. kompisbesiktning. Samma dag som U.R. avskedades hölls ett informationsmöte om etik.

J-E.K.: Han har arbetat som besiktningsman vid bilprovningsstationen i Partille sedan år 1965. Han kände till att U.R. på sin fritid utförde enklare reparationer åt Göfab. Det fortgick så länge att J-E.K. uppfattade det som tillåtet. Platscheferna kände till detta. Det stod lådor med lampor, reflexer och stötfångare i lastbilshallen. Ibland stod släpvagnarna flera dagar utanför hallen och ibland rullade U.R. in dessa i hallen på nätterna. Det var inte möjligt för någon platschef att undgå detta. Arbetsplatsen var inte större än att en chef kände till lokalen. U.R:s agerande ägde rum med bolagets goda minne. J-E.K. kände till att U.R. fick rabatt hos Göfab. Bolaget drog vid något eller några tillfällen nytta av denna rabatt. Det är möjligt att U.R:s agerande stred mot bolagets regler men det accepterades av stationsledningen. Sedan U.R. hade avskedats trappade bolaget upp informationen om etik och moral.

C.J.: Han arbetade som platschef från januari 2000 till och med april samma år. En kväll när han gick hem såg han att U.R. i lastbilshallen reparerade en släpvagn med text på sidan. Eftersom han uppfattade det som att släpvagnen inte var U.R:s personliga sade han till U.R. att denne inte sedan fick besiktiga släpvagnen. Han kände inte till att U.R. erhöll någon rabatt. Han förde inte händelsen vidare till någon annan.

D.B.: Han var tillförordnad platschef i fyra månader efter det att L.E. slutade i april 2001. Han kände till att U.R. reparerade släpvagnar men inte i vilken omfattning. Han visste även att U.R. hade rabatt hos Göfab. Även platscheferna borde ha känt till detta eftersom de gick inspektionsronder i lokalen och då kunde se reservdelar i lokalerna. Ingen annan hade som U.R. kartongvis av samma sak, t.ex. reflexer.

P.H.: Han har arbetat som besiktningsman vid bilprovningsstationen i Partille sedan år 1988. Han kände till att U.R. utförde reparationer åt Göfab under flera års tid. Det hände att han blev irriterad på U.R. när denne inte hade tagit ut en släpvagn ur hallen på morgonen. Det är en liten arbetsplats och ingen kunde undgå att se dessa släpvagnar. Han var även skyddsombud och gick på skyddsronder med platscheferna i lokalen. Vid dessa skyddsronder påtalades även U.R:s kartonger med reservdelar. De reservdelar som U.R. förvarade i hallen var nya och den typ av stötfångare som användes till vagnarna var dessutom skrymmande. U.R:s agerande måste ha varit känt. Han kände till att U.R. hade rabatt hos Göfab men inte att det var på grund av att denne utförde reparationer.

I.L.: Han var platschef vid bilprovningsstationen i Partille från år 1992 till slutet av år 1999. Han såg Göfabs bilar utanför bilprovningshallen. Han kan i dag inte påminna sig att han såg någon släpvagn inne i hallen eller att U.R. utförde några reparationer. Han visste inte varför U.R. erhöll rabatt hos Göfab. Däremot visste han att U.R. hade en son som arbetade där. Han bad U.R. att ta reda på om denne kunde köpa utemöbler till ett bra pris hos Göfab. Alla nyanställda informerades om bolagets regler.

C.Jo. och L.E.: De kände inte till att U.R. utförde reparationer åt Göfab men såg i och för sig att det stod släpvagnar som tillhörde Göfab utanför bilprovningshallen.

L.W.: Han var platschef vid bilprovningstationen i Partille från augusti 2001. Han kände inte till att U.R. utförde reparationer eller att denne förvarade reservdelar i hallen. Den 10 oktober 2002 undrade besiktningsteknikern U.U. om reparationer av släpvagnar var förenligt med bolagets regler om etik. Det var först i oktober 2002 som L.W. påträffade en kartong med reservdelar tillhörande U.R..

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

Av utredningen framgår att Bilprovningstationen i Partille är en relativt liten arbetsplats med omkring femton anställda. U.R. har själv uppgett att han under flera års tid – från år 1997 till hösten 2001 – regelbundet om än i ringa omfattning utfört reparationer på släpvagnar tillhörande Göfab. Han har vidare uppgett att han helt öppet utfört reparationerna och alltså inte på något sätt försökt att dölja sitt agerande. Det framgår även av utredningen att U.R. förvarat reservdelar – som han använt vid reparationerna – i bilprovningstationens lokaler. Någon utredning som vederlägger vad som sålunda framkommit om omfattningen av reparationerna och om hur dessa har utförts har inte förebringats. U.R. har vidare uppgett att hans agerande var känt av platscheferna och att ingen påtalat att han begått något fel. Påståendet att agerandet var känt av platscheferna vinner stöd av vad bl.a. J-E.K. berättat. Denne har också uppgett att han, mot bakgrund av den långa tid som förfarandet pågått, trodde att det var tillåtet. Uppgiften att förfarandet varit känt bland åtminstone vissa av de aktuella platscheferna stöds även av vad D.B., som för övrigt själv varit tillförordnad platschef under fyra månader, har berättat. Att sådan kunskap förelegat vinner också stöd av att P.H., som varit skyddsombud under den tid då reparationerna ägt rum, oemotsagt uppgett att U.R:s kartonger med reservdelar uppmärksammats under skyddsronder där platscheferna deltog. Av utredningen framgår också att de reservdelar som U.R. förvarade i lokalen skilde sig från de andras på det sättet att han hade flera stycken av samma slag, t.ex. reflexer, och att de var nya. I.L., som var platschef i tre år under den period som de ifrågasatta reparationerna pågick, har uppgett att han inte sett U.R. utföra reparationer på några släpvagnar men har samtidigt uppgett sig vara osäker på denna uppgift. Att även L.W. har uppgett att han inte känt till U.R:s agerande kan enligt Arbetsdomstolens mening förklaras med att denne blev platschef först i augusti 2001 och att U.R. relativt kort tid därefter slutade med reparationerna.

Arbetsdomstolen finner vid en samlad bedömning av den förebringade utredningen att någon annan slutsats knappast kan dras än att bolaget genom i vart fall vissa företrädare för arbetsledningen inte kunnat undgå att känna till att U.R. utfört reparationer på släpvagnar tillhörande Göfab och att han haft viss rabatt hos Göfab som kunnat kopplas samman med arbetet. Av

utredningen måste även den slutsatsen dras att U.R. för sin del utgått ifrån att hans agerande var känt av arbetsledningen.

Har det förelegat laglig grund för avskedande eller i vart fall saklig grund för uppsägning?

Enligt 18 § anställningsskyddslagen får en arbetstagare avskedas om han eller hon grovt har åsidosatt sina åligganden mot arbetsgivaren. Därmed avses enligt lagens förarbeten sådant avsiktligt eller grovt vårdslöst förfarande som inte rimligen skall behövas tålas i något rättsförhållande.

I målet är ostridigt att U.R. – genom att utföra reparationer på släpvagnar tillhörande Göfab, genom att erhålla ersättning för detta arbete i form av rabatter samt genom att delta i besiktningar på släpvagnar tillhörande Göfab – i och för sig har brutit mot bolagets regler om bisysslor, jäv och etik. Domstolen har även funnit utrett att bolaget inte kunnat undgå att känna till detta agerande. Vidare är det ostridigt att bolaget inte på något sätt har påtalat det felaktiga i U.R:s agerande innan förfarandet att avskeda honom vidtogs.

Vid bedömningen av om U.R. genom sitt agerande grovt har åsidosatt sina åligganden mot bolaget måste beaktas att bolagets verksamhet innefattar myndighetsutövning och att det är av yttersta vikt att en befattningshavares opartiskhet inte skall kunna ifrågasättas av allmänheten. Det är också, som angetts ovan, i och för sig ostridigt att U.R. brutit mot bolagets regler om bisysslor, jäv och etik. Mot detta måste emellertid ställas det förhållandet att bolaget inte kan ha undgått att känna till U.R:s förfarande, som pågått under så lång tid som nästan fem år. Vidare måste beaktas att U.R. bl. a. med hänsyn härtill bibringats uppfattningen att hans handlande låg inom ramen för vad som kunde accepteras. Enligt Arbetsdomstolens mening får bolaget mot denna bakgrund – i vart fall när bolaget inte efter så lång tid först klargjort för U.R. att det såg allvarligt på hans agerande – anses ha avstått från att åberopa detta förhållande som grund för att skilja honom från anställningen (jfr AD 1981 nr 20). Det kan tilläggas att det inte heller finns något som tyder på att U.R. – som för övrigt hade upphört med det förfarande som bolaget lagt honom till last redan omkring ett år innan han avskedades – inte skulle ha rättat sig efter en tillsägelse från arbetsgivaren om att upphöra med förfarandet.

Det anförda leder till att Arbetsdomstolen finner att det har saknats skäl att avskeda U.R. och att det inte heller har funnits saklig grund för uppsägning. Bolagets avskedande av U.R. skall därför ogiltigförklaras.

Skadestånd

Domstolens bedömning innebär att bolaget skall förpliktas betala ersättning för utebliven lön till U.R.. Det råder inte tvist om de yrkade beloppen i denna del. Bolaget har även ådragit sig skyldighet att utge allmänt skadestånd för den kränkning som avskedandet inneburit. Arbetsdomstolen anser att det allmänna skadeståndet bör bestämmas till 60 000 kr.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång har arbetsgivarparterna förlorat målet och skall därför ersätta Sifs rättegångskostnader. Om beloppet råder inte tvist.

Domslut

1. Arbetsdomstolen förklarar att Aktiebolaget Svensk Bilprovning avskedande av U.R. är ogiltigt.
2. Arbetsdomstolen förpliktar Aktiebolaget Svensk Bilprovning att till U.R. utge allmänt skadestånd med sextiotusen (60 000) kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 4 februari 2003 tills betalning sker.
3. Arbetsdomstolen förpliktar Aktiebolaget Svensk Bilprovning att till U.R. utge lön med 13 331 kr för november 2002, med 22 708 kr för december 2002, med 22 708 kr för januari 2003 samt med 3 668 kr per månad från och med februari 2003 till och med den 10 mars 2004 jämte ränta enligt 6 § räntelagen på respektive belopp från den 25 i varje månad, allt tills betalning sker.
4. Sif förbehålls rätten att i mån av befogenhet yrka ersättning för eventuell ytterligare inkomstförlust efter den 10 mars 2004.
5. Arbetsdomstolen förpliktar ALMEGA Tjänsteförbunden och Aktiebolaget Svensk Bilprovning att med hälften vardera utge ersättning för rättegångskostnader till Sif med – efter korrigerig av felräkning – åttiofyrausenfyrahundraåttiosju (84 487) kr, varav 70 400 kr i ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på det förstnämnda beloppet från denna dag tills betalning sker.

Ledamöter: Carina Gunnarsson, Karin Renman, Inga Britt Lagerlöf, Carl Magnus Pontén, Göran Gräslund, Göran Karlsson och Karl-Erik Svensson.
Enhälligt.

Sekreterare: Marianne Lishajko